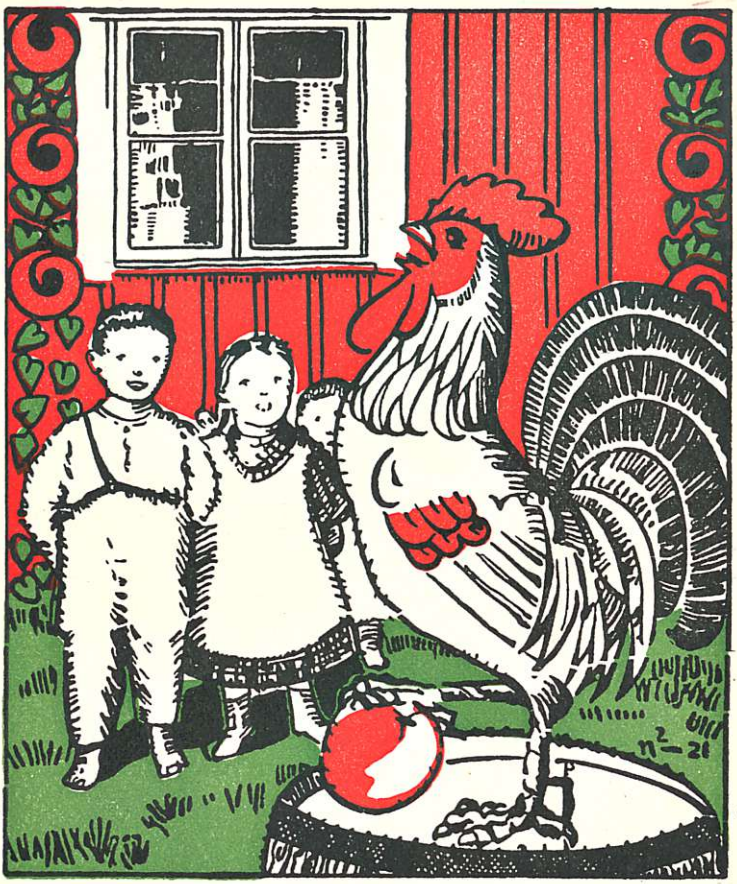

HERMAN NIEMI

AAPINEN

J. F. OLÁN OY
TAMPERE

AAPINEN

ALKEISOPETUSTA VARTEN

Toimittanut

Herman Niemi

☆

Var.

Neljästoista painos

x l

☆

J. F. OLAN OY.
Tampere

ALKULAUSE KOLMANTEENTOISTA PAINOKSEEN.

Tunnettu äidinkielen opettaja Herman Niemi toimitti tämän Aapisen monta vuosikymmentä sitten kiertokoulujen ja kotiopetuksen tarpeeksi. Sen jälkeen ovat kiertokoulut lakanneet, ja sijaan on tullut täydellinen kansakoululaitos, jossa alakoulu antaa lapsille alkeisopetuksen. Lukemisen alkeiden opettaminen on kuitenkin edelleen tärkeä kotiopetuksen tehtävä. Erittäin tarpeellinen se on maaseudulla niissä kylissä, joissa on joko supistettu kansakoulu tai kiertävä alakansakoulu. Jotta myöhästymistä kirjainten ja sisäluvun alkeiden oppimisessa lapsen kohdalla ei tapahtuisi, tulee kotiopetuksella olemaan edelleen arvonsa.

Rinnan lukemisen opetuksen kanssa oppii lapsi kirjoituskirjaimet. Antikvakirjaimet, joita lapsi mielellään leikkiessään esim. tulitikuilla harjoittelee, ovat tärkein aloittelijan kirjainmuoto. Niitä piirrellä ja niiden avulla kokonaisia sanoja ja jopa lauseitakin osaa nykyään moni lapsi, vaikka ei lukutaitoa vielä osaakaan.

Edellisissä painoksissa olleet kieliopilliset ohjeet on jätetty pois. Kertomusten kieli- ja tyyliasu on varovasti koetettu muuttaa nykykielen mukaiseksi. Virallinen tyyppikirjaimisto on lisätty tähän painokseen. Virsille ja Raamatusta otetuille kappaleille on otettu uuden virsikirjamme ja uusimman Raamatun suomennoksen mukainen kieliasu.

Kolmetoista tämän Aapisen edellistä painosta on kulunut Suomen lasten käsissä. Harras toivomme on, että nyt ilmestyvä neljästoista painos uudistettuna on entistäkin tervetulleempi oppimisen alkeita tutkiville pienokaisille. Aikamme pintapuolisuudesta huolimatta olemme tahtoneet säilyttää Aapisemme vakavan sävyn. Se tahtoo kasvattaa lapsia totiseen jumalanpelkoon ja esittää kristinuskomme tärkeimmät kulmakivet: rukouksia, sakramenttien asetussanat, käskyt ja uskontunnustuksemme.

"Sallan suunnalla" huhtikuulla 1940.

VIHTORI MÄKELÄ.

13. painokseen on lisätty kertomus "Rakas isänmaa".

J. F. Olán Oy:n Kirjapaino. Tampere, 1944.

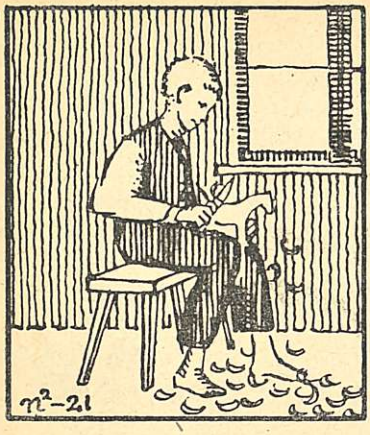

A a 𝔄 𝔞 *A a* E e 𝔈 𝔢 *E e*

Arvo on ahkera veistelemään. Emmi opettelee lukemaan.

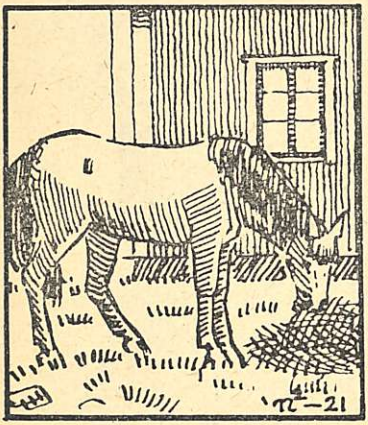

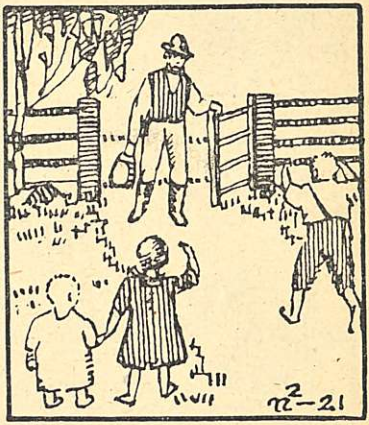

H h 𝔊 𝔥 *H h* I i 𝔍 𝔦 *I i*

Hevonen syö heiniä. Isä tulee illalla kotiin.

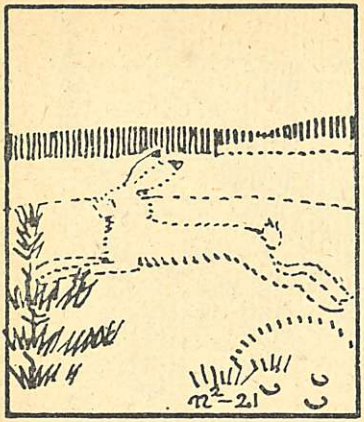

Jj Ii *Jj* Kk Kk *Kk*

Jänis juoksee.

Koira haukkuu.

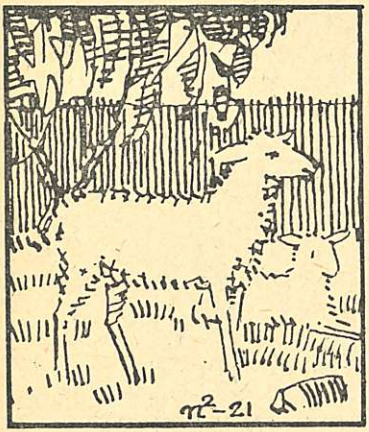

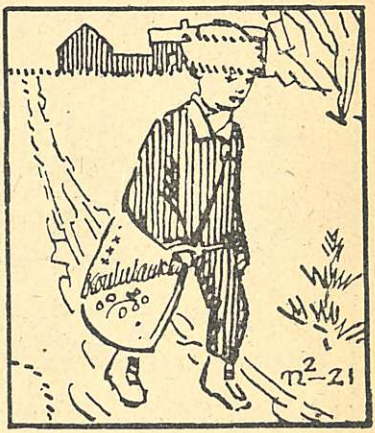

Ll Ll *Ll* Mm Mm *Mm*

Lammas määkii ulkona.

Matti menee kouluun.

Nn Nn *Nn* Oo Oo *Oo*

Niini neuloo nukkensa pukua.

Orava istuu oksalla.

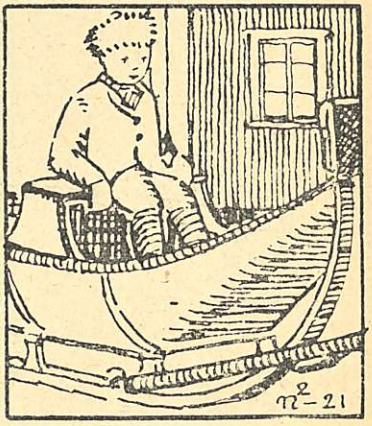

Pp Pp *Pp* Rr Rr *Rr*

Paavo piirtää kuvia.

Reino istuu reessä.

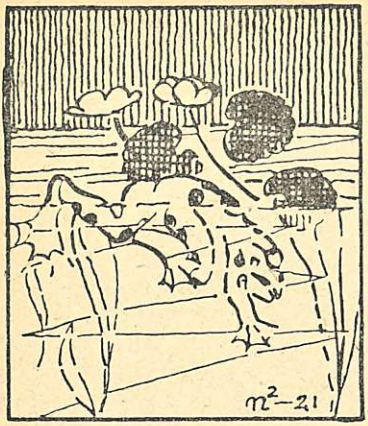

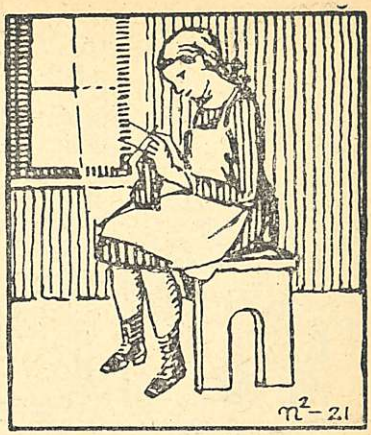

Ss Ss Ss Tt Tt Tt

Sammakko sukeltaa. Tyttö kutoo sukkaa.

Uu Uu Uu Vv Vv Vv

Uuno onkii kaloja. Vanhukset veisaavat virsiä.

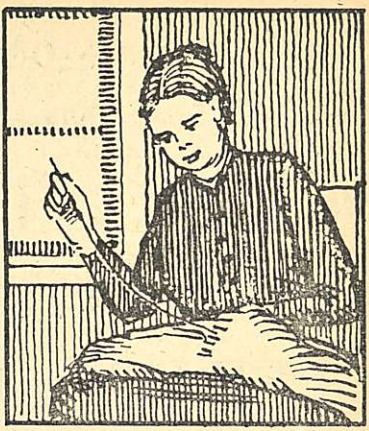

Yy Yy *Yy* Ää Üü *Ää*

Yrjö hiihtää yksinänsä. Äiti neuloo äimällä.

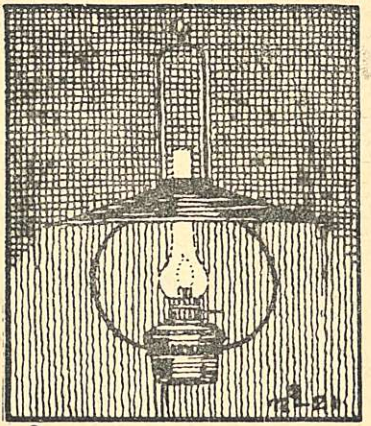

Öö Öö *Öö*

Öljy palaa yölläkin lampussa.

Kirjaimisto.

Antikvakirjaimet.

A D E G H I J K L M N
a d e g h i j k l m n
O P R S T U V Y Ä Ö
o p r s t u v y ä ö

Fraktuurakirjaimet.

𝔄 𝔇 𝔈 𝔊 𝔎 𝔍 𝔍 𝔎 𝔏 𝔐 𝔑
𝔞 𝔡 𝔢 𝔤 𝔥 𝔦 𝔧 𝔨 𝔩 𝔪 𝔫
𝔒 𝔓 𝔑 𝔖 𝔗 𝔘 𝔚 𝔜 Ä Ö.
𝔬 𝔭 𝔯 ſs 𝔱 𝔲 𝔴 𝔶 ä ö.

Vieraat kirjaimet.

B C F Q W X Z Å 𝔅 𝔈 𝔉 𝔔 𝔚 𝔛 𝔷 Å.
b c f q w x z å 𝔟 𝔠 𝔣 𝔮 𝔴 𝔵 𝔷 å.

Opi kirjoittamaan!

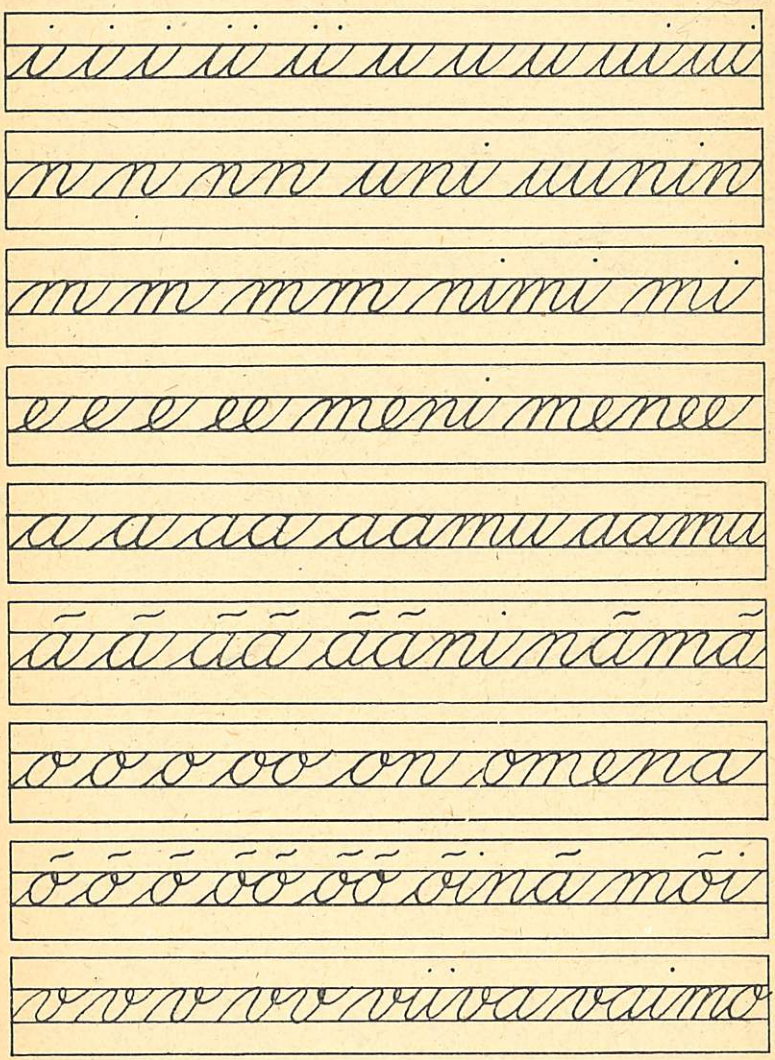

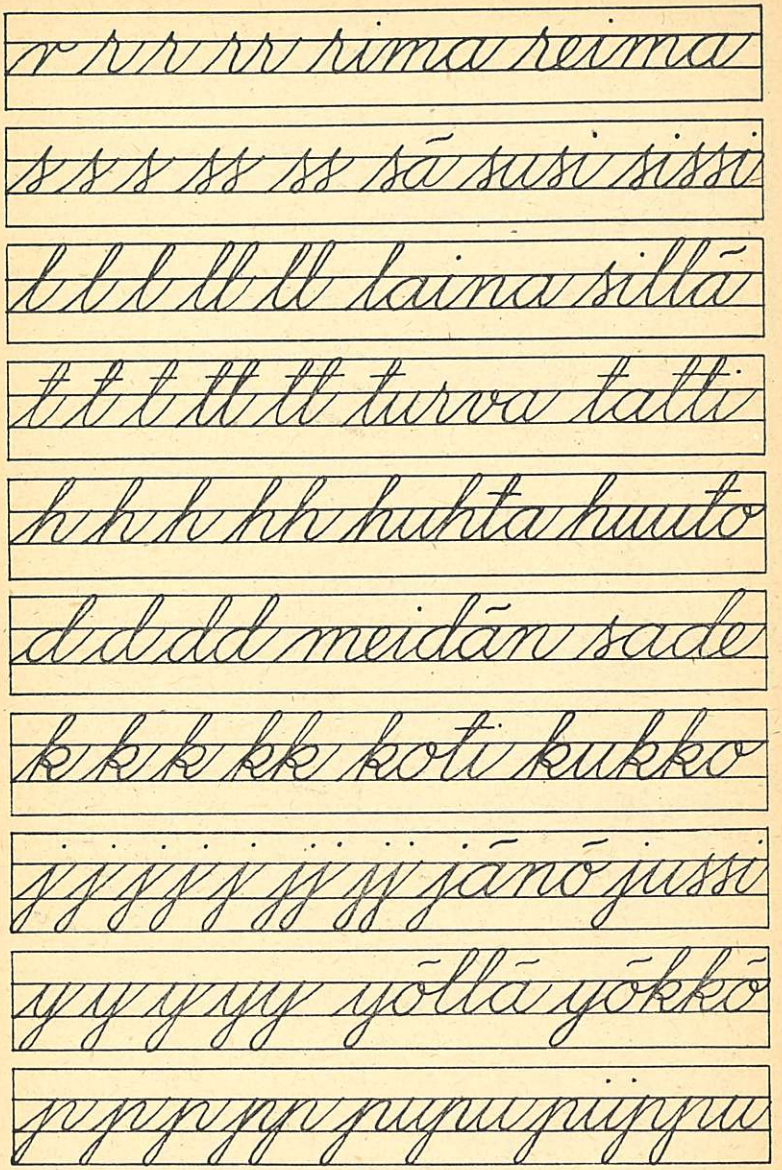
r rr rr rima reima
s s s ss ss sä susi sissi
l l l ll ll laina sillä
t t t tt tt turva tatti
h h h hh huhta huuto
d d dd meidän sade
k k k kk koti kukko
j j j j jj jj jänö jussi
y y y yy yöllä yökkö
p p p pp puu pöpö

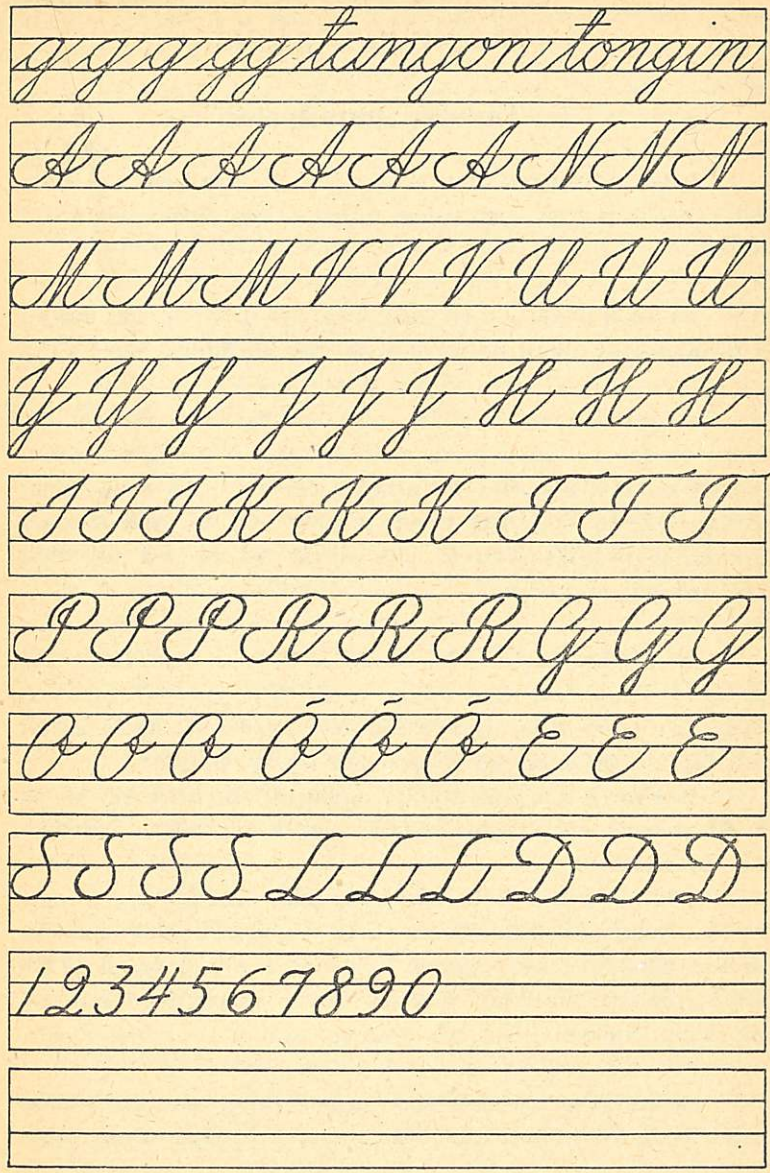

Tavausharjoituksia.

1. Tavujen muodostus.

a-pu: a, p-u pu, apu; e-lä: e, l-ä lä, elä; i-sä: i, s-ä sä, isä; o-sa: o, s-a sa, osa; u-los: u, l-o-s, los, ulos; ä-lä: ä, l-ä lä, älä.

aa-si: a-a aa, s-i si, aasi; ii-li: i-i ii, l-i li, iili; uu-ni: u-u uu, n-i ni, uuni; ää-ni: ä-ä ää, n-i ni, ääni.

au-ra: a-u au, r-a ra, aura; ou-ru: o-u ou, r-u ru, ouru; eu-ra: e-u eu, r-a ra, eura; äy-räs: ä-y äy, r-ä-s räs, äyräs; ai-ta: a-i ai, t-a ta, aita; ei-ne: e-i ei, n-e ne, eine; oi-va: o-i oi, v-a va, oiva; ui-nun: u-i ui, n-u-n nun, uinun; äi-ti: ä-i äi, t-i ti, äiti; öi-tä: ö-i öi, t-ä tä, öitä; yö: y-ö yö; ui: u-i ui.

ka-la: k-a ka, l-a la, kala; ve-li: v-e ve, l-i li, veli; pi-ha: p-i pi, h-a ha, piha; ko-ti: k-o ko, t-i ti, koti; tu-pa: t-u tu, p-a pa, tupa; ky-lä: k-y ky, l-ä lä, kylä; hä-tä: h-ä hä, t-ä tä, hätä; pö-ly: p-ö pö, l-y ly, pöly.

paa-lu: p-a-a paa, l-u lu, paalu; hii-ri: h-i-i hii, r-i ri, hiiri; muu-ri: m-u-u muu, r-i ri, muuri; nää-tä: n-ä-ä nää, t-ä tä, näätä.

pau-la: p-a-u pau, l-a la, paula; neu-la: n-e-u neu, l-a la, neula; kou-lu: k-o-u kou, l-u lu, koulu; mäy-rä: m-ä-y mäy, r-ä rä, mäyrä; köy-hä: k-ö-y köy, h-ä hä, köyhä; lai-va: l-a-i lai, v-a va, laiva; lei-pä: l-e-i lei, p-ä pä, leipä; kai-vo: k-a-i kai, v-o vo, kaivo.

ar-mo: a-r ar, m-o mo, armo; es-te: e-s es, t-e te, este; it-ku: i-t it, k-u ku, itku; ok-sa: o-k ok, s-a sa, oksa;

us-ko: u-s us, k-o ko, usko; ys-kä: y-s ys, k-ä kä, yskä; öl-jy: ö-l öl, j-y jy, öljy.

aut-ta-ja: a-u-t aut, t-a ta, autta, j-a ja, auttaja; uim-me: u-i-m uim, m-e me, uimme; öil-lä: ö-i-l öil, l-ä lä, öillä.

lam-mas: l-a-m lam, m-a-s mas, lammas; leh-mät: l-e-h leh, m-ä-t mät, lehmät; lin-nut: l-i-n lin, n-u-t nut, linnut; sor-mus: s-o-r sor, m-u-s mus, sormus; kär-ryt: k-ä-r kär, r-y-t ryt, kärryt.

maal-la: m-a-a-l maal, l-a la, maalla; tääl-lä: t-ä-ä-l tääl, l-ä lä, täällä; viis-to: v-i-i-s viis, t-o to, viisto; pyyn-ti: p-y-y-n pyyn, t-i ti, pyynti.

haus-ka: h-a-u-s haus, k-a ka, hauska; tuos-sa: t-u-o-s tuos, s-a sa, tuossa; tiel-lä: t-i-e-l tiel, l-ä lä, tiellä; täyn-nä: t-ä-y-n täyn, n-ä nä, täynnä; työn-nän: t-y-ö-n työn, n-ä-n nän, työnnän.

mark-ka: m-a-r-k mark, k-a ka, markka; sirk-ku: s-i-r-k sirk, k-u ku, sirkku; palk-ka: p-a-l-k palk, k-a ka, palkka; virs-ta: v-i-r-s virs, t-a ta, virsta; hamp-pu: h-a-m-p hamp, p-u pu, hamppu; help-po: h-e-l-p help, p-o po, helppo; pals-ta: p-a-l-s pals, t-a ta, palsta; pink-ka: p-i-n-k pink, k-a ka, pinkka; kart-ta: k-a-r-t kart, t-a ta, kartta; kent-tä: k-e-n-t kent, t-ä tä, kenttä; harp-pu: h-a-r-p harp, p-u pu, harppu.

kau-la: k-a-u kau, l-a la, kaula; va-pa-us: v-a va, p-a pa, vapa, u-s us, vapaus; ou-to: o-u ou, t-o to, outo; ko-ko-us: k-o ko, k-o ko, koko, u-s us, kokous; keu-la: k-e-u keu, l-a la, keula; so-ke-us: s-o so, k-e ke, soke, u-s us, sokeus.

voit-to: v-o-i-t voit, t-o to, voitto; kun-ni-oi-tus: k-u-n kun, n-i ni, kunni, o-i oi, kunnioi, t-u-s tus, kunnioitus; vai-va: v-a-i vai, v-a va, vaiva; vai-vai-nen: v-a-i vai,

v-a-i vai, vaivai, n-e-n nen, vaivainen; vei-su: v-e-i vei, s-u su, veisu; op-pi-nei-ta: o-p op, p-i pi, oppi, n-e-i nei, oppinei, t-a ta, oppineita; pie-ni-en: p-i-e pie, n-i ni, pieni, e-n en, pienien.

2. Yksitavuisia sanoja.

hän käy. tuo työ ei käy. hän ei voi. ken tuo on? kun saan sen, niin jään pois. tuo se! vie tuo! hän syö ja juo. ken syö? ken juo? jos tuon niin saan sen. jos en tuo, niin en saa.

3. Kaksitavuisia sanoja.

mi-nä o-len pie-ni lap-si. sen-pä täh-den o-len vie-lä heik-ko, en-kä tie-dä mi-kä hy-vä, mi-kä pa-ha. mut-ta on-han mul-la hy-vä i-sä se-kä hel-lä äi-ti. i-sä oh-jaa, neu-voo las-ta. ar-mas ra-kas äi-ti hoi-taa las-ta. täs-tä hei-tä ai-na kii-tän. tah-don ol-la heil-le ai-na hy-vä, nöy-rä lap-si. hy-vä luo-ja siu-naa hei-tä; sal-li et-tä i-sän se-kä äi-din ai-na pi-tää sai-sin! sik-si kun-nes kas-van se-kä it-se toi-meen tu-len, o-len i-sän se-kä äi-din luo-na.

4. Yksi-, kaksi- ja monitavuisia sanoja.

sam-mak-ko is-tui poi-ki-nen-sa pu-ron reu-nal-la. sii-nä nä-ki se hä-rän lä-hel-län-sä kä-ve-le-vän. se luu-li voi-van-sa pai-sua hä-rän ko-koi-sek-si. kii-vaas-ti ve-ti se il-maa hen-git-tä-en ma-haan-sa. jo-pa pul-lis-tui-kin sam-mak-ko ai-mo ta-val-la. se luu-li jo o-le-van-sa hä-rän ko-koi-nen. sit-ten ky-se-li po-jil-tan-sa ko-pe-a-na, jo-ko o-li hä-rän suu-rui-nen. et vie-lä, vas-ta-si-vat po-jat. vie-lä kis-koi sam-mak-ko il-maa ma-haan-sa, ky-syi-pä sit-ten taas-kin, ei-kö jo voit-tai-si här-kää suu-ruu-des-sa. et vie-lä-kään, vas-ta-si-vat po-jat. täs-tä-kös sam-mak-ko vi-has-tui. y-hä kii-vaam-min ko-et-ti se ve-tää il-maa ma-haan-sa tul-lak-seen hä-rän ko-koi-sek-si. mut-ta sil-loin-pa sam-mak-ko rauk-ka pa-kah-tu-nee-na heit-ti hen-ken-sä. — niin yl-pe-ys ja ko-pe-us tu-hon tuot-ta-vat.

5. Yhdyssanoja.

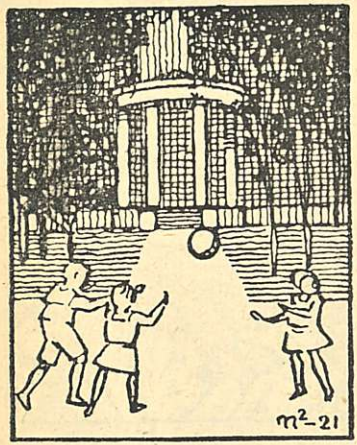

her-ras=ta-lon a-suin=ra-ken-nuk-sen ta-ka=puo-lel-la puu=tar-ha. puu=tar-has-sa ha-vu=pui-ta, leh-ti=pui-ta, o-me-na=pui-ta, mar-ja=pen-sai-ta, mo-nen-lai-si-a kuk-ka=kas-ve-ja. puu=tar-han kes-ki=pai-kal-la so-man=nä-köi-nen leik-ki=kent-tä, syr-jä=puo-lel-la puu=tar-haa her-ras=vä-en hu-vi=ma-jo-ja. her-ras=ta-lon pik-ku=lap-set leik-ki=ken-täl-lä pal-lon=lyön-nis-sä, kil-pa=juok-sus-sa ja muun=laa-tui-sis-sa lei-keis-sä.

a-la=heik-ki-län tu-pa=ra-ken-nuk-ses-sa pi-de-tään pien-ten=las-ten=kou-lu-a ar-ki=päi-vi-nä; py-hä=päi-vi-nä on lu-pa=ai-kaa. aa-mu=puo-lel-la me-ne-vät kou-lu=lap-set kou-lu=huo-nee-seen-sa aa-pis=kir-jat vir-si=kir-jat ki-vi=tau-lut, ki-vi=ky-nät kou-lu=lau-kus-sa. kou-lun=o-pet-ta-ja o-pet-taa kou-lu=lap-sil-le si-sä=lu-ku-a, ul-ko=lu-ku-a, kau-no=kir-joi-tus-ta, vir-ren=vei-suu-ta, mars-si=lau-lu-ja, leik-ki=lau-lu-ja.

kou-lu=poi-ka käy poi-ka=kou-lus-sa, pä-re=kat-to teh-dään kat-to=pä-reis-tä, rau-ta=kan-ki kan-ki=rau-das-ta ja kan-gas=pur-jeet pur-je=kan-kaas-ta. — si-sä=lu-ku=har-joi-tus, i-sän=maa, huu-to=kaup-pa=hin-ta.

6. Joulukirkossa.

An-na, Ee-ro ja Hel-mi o-vat lap-sia. I-sä vei hei-dät jou-lu-kirk-koon. Kynt-ti-lät va-lai-si-vat sil-loin kirk-ko-a. Lap-set o-li-vat i-los-ta i-han häm-mäs-tyk-sis-sään. Mui-ta-kin ih-mi-siä o-li siel-lä pal-jon. Naa-pu-rin pie-ni Ot-to-kin is-tui siel-lä. Pa-pin-kin nä-ki-vät lap-set sil-loin. Rau-hal-li-si-na is-tui-vat kaik-ki pen-kis-sään. Sei-so-maan nous-tiin muu-ta-mia vir-siä vei-sa-tes-sa. Tä-mä-kös o-li lap-sil-le haus-kaa! Ur-ku-jen-kaan ään-tä ei-vät he ol-leet vie-lä en-nen kuul-leet. Vii-mein läh-det-tiin kir-kos-ta. Ys-tä-viä ta-vat-tiin vie-lä ko-ti-mat-kal-la. Äi-dil-leen rien-si-vät lap-set he-ti ker-to-maan mi-tä o-li-vat näh-neet. Öil-lä-kin he vie-lä u-nek-si-vat täs-tä hu-pai-ses-ta mat-kas-tan-sa.

Ihmisten, eläinten ja paikkojen nimet aloitetaan isolla kirjaimella. Lauseen ensimmäinen sana aloitetaan aina isolla kirjaimella.

Matti, Sirkka, Halli, Mansikki, Polle, Mäkelä, Lahtinen, Tampere, Lamminkylä ja Petsamo ovat kaikki erisnimiä.

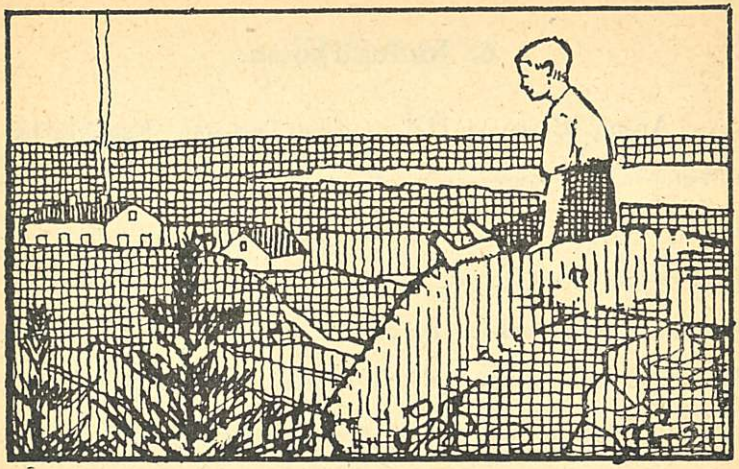

Sisälukuharjoituksia.

1.

Jumala on hyvä. Hän on luonut maan. Hän on luonut taivaan. Hän on luonut kaikki, mitä on maassa ja taivaassa. Jumala on luonut minutkin. Hän antoi minulle sekä ruumiin että sielun. Jumala on minun taivaallinen Isäni. Täällä maailmassa on minulla isä ja äiti. Heidätkin on Jumala luonut. He pitävät minusta huolta ja kasvattavat minua, että tulisin hyväksi ihmiseksi. He opettavat minua tuntemaan ja kiittämään taivaallista Isääni, Jumalaa, joka antaa meille kaikki, mitä tarvitsemme.

Minulla on kaksi kättä ja kaksi jalkaa. Käsilläni voin minä tarttua esineisiin ja jaloillani voin kävellä ja

juosta. Kummassakin kädessäni on viisi sormea ja kummassakin jalassani viisi varvasta. Minulla on myös kaksi silmää ja kaksi korvaa. Silmilläni minä **näen** ja korvillani **kuulen.** Suullani ja kielelläni minä **maistan** ja nenälläni voin tuntea **hajun.** Ruumiini jokaisella kohdalla voin minä **tuntea** pienimmänkin kosketuksen.

Kun ajattelen, tahdon tahi toivon jotakin, on se **sieluni,** joka silloin työtä tekee. **Tieto, tahto** ja **tunne** ovat siis sieluni ominaisuuksia. Minun tarvitsee paljon oppia, että tietäisin, mitä minun on tahtominen, toivominen ja tekeminen. Oppimiseen tarvitaan paljon ahkeruutta. Joka päivä täytyy minun oppia jotakin, sillä muuten kuluu aikani hukkaan.

Minun **ruumiini** on kerran **kuoleva** samoin kuin kukka lakastuu. Mutta **sieluni** elää **iankaikkisesti.** Kun ruumiini kuolee, silloin sieluni menee Jumalan luokse. Sillä Jumala on minun taivaallinen Isäni. Hän ottaa lapsensa taivaaseen luokseen. Oi Jumala, rakas Isäni, miten hyvä Sinä olet! Eläessäni hoidat ja holhoat Sinä minua. Kuollessani otat Sinä kuolemattoman sieluni taivaaseen luoksesi!

OI TAIVAALLINEN ISÄNI!
MUA HOIDAT ELINIKÄNI,
JA KUOLLESSANI LUOKSESI
SÄ OTAT OMAN LAPSESI!

2. Jumalan suojelus.

Kerran meni kaksi pientä poikaa metsään. He aikoivat poimia marjoja. Kun he juuri olivat löytäneet niitä, tuli suuri susi heidän lähellensä. Pojat pelästyivät kovasti. He eivät tietäneet, mitä heidän olisi ollut tehtävä päästäksensä sutta pakoon. Viimein lausui pienin pojista: „Rukoilkaamme Jumalaa auttamaan!" Ja he laskeutuivat polvilleen ja yhdessä lausuivat: „Jumala, rakas taivaallinen Isämme, varjele meitä sudelta!"

Susi tuli heidän eteensä, katseli heitä vähän aikaa ja juoksi sitten metsään.

SUN SUOJASSASI, JUMALA,
MÄ OLEN AINA TURVASSA!
SÄ YÖLLÄ SEKÄ PÄIVÄLLÄ
MUA OLET AINA LÄHELLÄ!

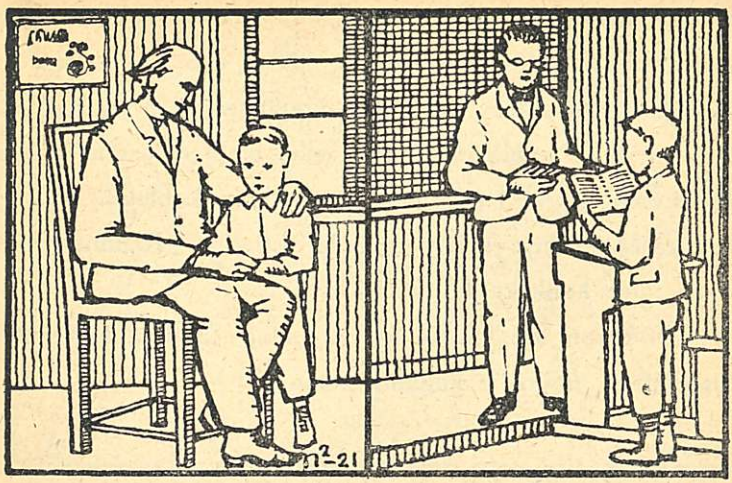

3. Pikku Hemmo.

Pikku Hemmo oli tullut jouluksi koulusta kotiin. Enonsa oli opettanut hänelle monta hyvää asiaa. Ne kätki Hemmo mieleensä ja sai joululahjaksi pienen, kauniin kirjan.

Kerran istui Hemmo kotona ja puhui näin: „Minä olen lapsi. Lapset tietävät vähän ja ymmärtävät vähän. Sen tähden täytyy lapsia opettaa ja neuvoa. Niin tulevat he ymmärtäväisiksi. Näin eno aina sanoo.

Kotona opettavat minua vanhempani ja koulussa opettajani. Heille olen minä velvollinen osoittamaan kuuliaisuutta ja kiitollisuutta. Niin kauan kuin minua opetetaan, olen minä koululapsi. Hyvä lapsi on koulussa tarkkaavai-

nen. Hän kuulee kaikki, mitä opettaja sanoo. Hän kätkee mieleensä kaikki hyvät opetukset. Näin eno aina sanoo.

Hyvä lapsi käy mielellään koulussa. Hän on ahkera, puhdas, siveä ja hiljainen. Hän elää muiden lasten kanssa sovinnossa. Hyvä lapsi tulee määräaikana kouluun. Hän ei mennessään rähise tiellä eikä ole vallaton. Kauniisti hän myös tulee koulusta kotiin.

Niin on eno sanonut. Ja minä tahdon aina olla kunnollinen, nöyrä ja kuuliainen lapsi."

4. Lapsukaisten koululaulu.

Koska meitä käsketään
Mielessämme pitämään
Neuvoa ja opetusta,
Joista saamme valistusta
Niin ne kaiken ikämme
Mielessämme pidämme.

Ahkerat ja siivot me
Aina olla tahdomme;
Nöyrät myös ja kuuliaiset
Jumalaamme luottavaiset,
Joka aina armostaan
Valmis ompi auttamaan.

Pienet taulut, kirjaset,
Meille ovat mieluiset,
Niistä monet opit saamme,
Tuntea myös Jumalamme.
Tätä koulu tarkoittaa,
Joka meitä opettaa.

Lapsiraukat, jotka vaan
Kulkumaille ajetaan,
Jäävät ilman opetusta,
Oppivat vain pahennusta;
Isä hyvä, laupias,
Auta, hoida lapsias!

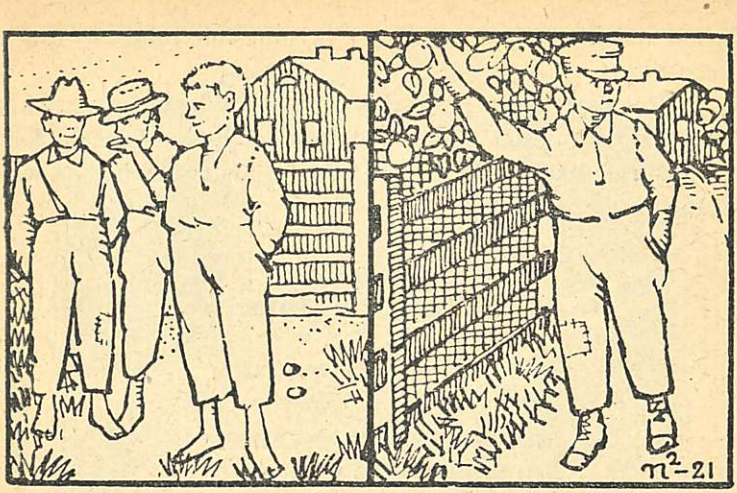

5. Pienet viat.

Oli kerran poika, jonka nimi oli Pekka. Hän oli muuten varsin kiltti poika, mutta hänellä oli tapana usein keksiä pieniä valheita. Kun kukaan ei nuhdellut häntä valheista eikä koettanut häntä parantaa, vaan pikemmin naurettiin hänen puheitaan, oppi hän yhä enemmän valehtelemaan. Mutta mitenkäs kävikään? Samalla kuin Pekka kasvoi suuremmaksi, suurenivat hänen valheensakin. Ja viimein kävi niin, ett'ei kukaan enää uskonut Pekkaa, vaikka hän puhui tottakin. Sillä kaikki pitivät häntä valehtelijana.

Toinen poika, jonka nimi oli Juho, otti kerran ohitse kulkiessaan omenan naapurin puutarhasta. Hän ei silloin ajatellut, että hänestä sen tähden tulisi varas. Mutta niin kävi kuitenkin. Viimein ei hän voinut milloinkaan kulkea puutarhan ohitse ottamatta sieltä muutamia omenia taskuunsa, jos niitä vaan sattui siellä olemaan. Kävipä vielä lopulta niinkin, että muitakin esineitä, jotka eivät olleet

Juhon omia, tavattiin häneltä. Ja niin tuli Juhosta viimein suuri varas.

Rakkaat lapset! Välttäkää pieniä vikoja ja koettakaa niistä päästä! Sillä pienistä vioista voi hyvin helposti kasvaa suuria vikoja. Ja silloin on jo liian myöhäistä ja vaikeata niistä päästä.

6. Lapsen laulu.

LAPSI OLEN LAULAVAINEN,
PIENI VIELÄ VOIMATON,
HUVITUSTA HALAAVAINEN,
HUIKENNELLEN HUOLETON.

AINA LÖYDÄN AVOIMENA
ÄIDIN HELMAN HUPAISEN;
ISÄN POLVEN ISTUIMENA
TUNNEN MINÄ TURVAISEN.

EIPÄ ÄIDIN RAKKAUTTA
VAIVATKAAN VOI VÄHENTÄÄ,
ISÄN HYVÄN HARTAUTTA
ELON HUOLET HÄVITTÄÄ.

KIELTO TAIKKA KÄSKEMINEN
ARMAS OMPI ÄIDILTÄ,
OPIN, NEUVON OTTAMINEN
INTOISEMPI ISÄLTÄ.

SIIS ON SYYTÄ NUORUUDESSA
HEITÄ HYVIN KUULEMAAN,
VANHEMMILLE VANHUUDESSA
VIELÄ ARVO ANTAMAAN.

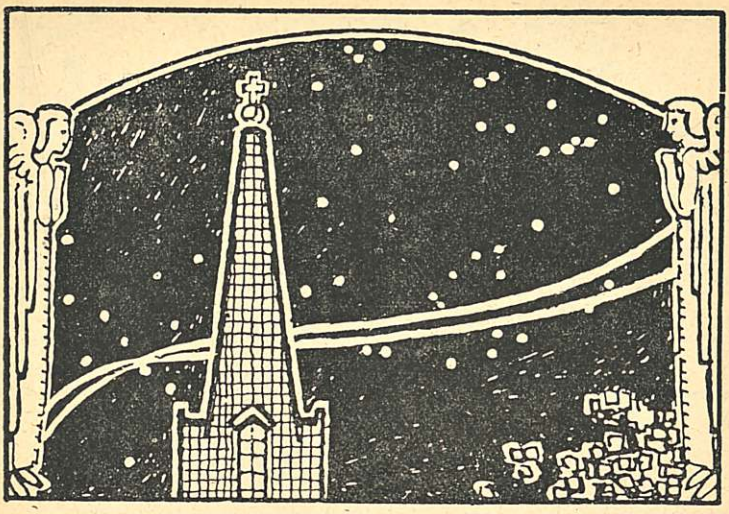

7. Tähdet.

Tähdet näyttävät isoilta kipinöiltä, mutta eivät liiku niin sukkelaan. Toiset loistavat paljon kirkkaammin kuin toiset. Pienemmät näkee vaan silloin, kun taivas on aivan selkeä ja kun muutoin on aivan pimeä. Sangen kaunista on, että hyvä Jumala valaisee pimeän yön tähdillä. Hurskaat ihmiset katselevat mielellään tähtistä taivasta ja muistavat Jumalaa, joka kaikki on luonut ja kaikki hoitaa. Luetuksi ei tähtiä saa, kun niitä on niin paljon, eivätkä ne ole järjestyksessä. On kuitenkin ihmisiä, jotka tuntevat paljon tähtiä ja tietävät, millä paikalla taivaalla ne ovat. Lapsetkin ehkä tuntevat iltatähden eli Venuksen, jonka näkevät niillä seuduin, mihin aurinko laskee.

8. Lasten virsi.

1. MÄ SILMÄT LUON YLÖS TAIVAASEEN
JA YHTEEN KÄTENI LIITÄN.
SUA, HERRA, YSTÄVÄ LAPSIEN,
NYT HARTAIN MIELIN MÄ KIITÄN.

2. SUA RIEMULLISTA ON YLISTÄÄ
JA MIELELLÄNI SEN TEENKIN.
EI SULTA PIENINKÄÄN UNHOON JÄÄ,
VAAN KATSOT MYÖS VÄHÄISEENKIN.

3. OI, KIITOS KAIKESTA, MINKÄ SOI
SUN ARMOS ARMASTA MULLE,
JA SIITÄ MYÖS, MITÄ NYT EN VOI,
MÄ TYYSTIN LAUSUA SULLE.

4. MÄ TAIMI OLEN SUN TARHASSAS,
JA VARTEN TAIVASTA LUOTU,
SUN ARMOLLISEHEN HUOMAHAS
JO SYNTYMÄSTÄNI SUOTU.

5. MUA SUOJAA SÄ, ISÄ ARMOINEN,
SUN HENKES VOIMALLA VIELÄ,
JA TIENI JOHDATA TAIVAASEEN,
IÄISEEN ELOHON SIELLÄ.

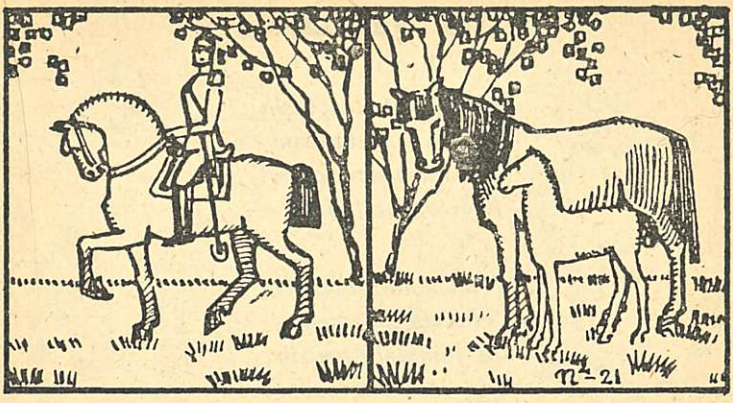

9. Hevonen.

Hevonen on meillä suurin ja kaunein kotieläin. Sen ruumista peittävät lyhyet karvat. Hevonen on väriltään valkea, harmaa, musta tahi ruskea, vieläpä monen muunkin värinen. Sen pää on pitkä, silmät suuret ja vilkkaat sekä korvat suipot ja liikkuvaiset. Kaula on kaareva ja siinä on pitkä jouhinen harja. Hevosella on myös jouhinen häntä. Vartalo on pyöreä ja solakka. Jalat ovat pitkät ja hoikat. Jokaisessa jalassa on kavio, johon seppä lyö rautaiset kengät. Muuten ei hevonen pysyisi seisomassa liukkailla paikoilla, eikä saattaisi arastelematta juosta kovilla, kivisillä teillä. Nuorta ja pientä hevosta nimitetään varsaksi, ja parina tahi kolmena vuonna kasvaa se isoksi hevoseksi. Hevonen on tarkka, viisas, ja oppivainen, tottelevainen ja hyväntapainen eläin. Mutta jos sitä pahasti kohdellaan, tulee se pahantapaiseksi. Hevosella ratsastetaan ja vedätetään kuormia sekä ajellaan muuten. Säälimättömät ihmiset kohtelevat hevosiaan huonosti ja vedättävät niillä liian suuria kuormia. Useinpa he niitä vielä ruoskivatkin. Hevonen syö heiniä, silppua ja kauroja.

10. Varpunen.

Jos ruikutella voisin
Ma kielin sataisin
Tai kiurusena oisin
Kohoova pilvihin; —

Niin aina kiitteleisin
Suloista Suomea
Ja Jumalalle veisin
Ma huokauksensa.

Hän silmät ehkä loisi
Myös meihin raukkoihin
Ja päivän paistaa soisi
Saloihin synkkihin.

Ei ääni mulle suotu
Oo satakielisen;
Heikoksi siipi luotu,
Ei kanna taivaaseen.

Vaan laulustani kuiten
En huoli vaieta,
Kun ääni lintuin muitten
Ei kuulu talvella.

Paremmat lauluäänet
Keväällä lähenee,
Niin kuullessansa noita
Jo varpu vaikenee.

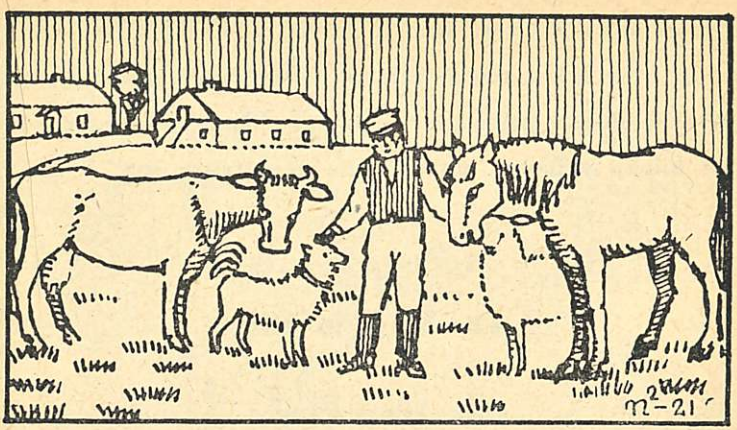

11. Lehmä, hevonen, lammas ja koira.

Olivatpa kerran lehmä, hevonen, lammas ja koira yhdessä laitumella. Ne väittelivät keskenänsä, kuka niistä olisi ihmiselle hyödyllisin. Lehmä sanoi: „Ihminen saa minulta maitoa, maukasta juustoa ja voita". — Hevonen puhui: „Minä vedän isäntäni raskasta rekeä ja kiidän kevyin askelin ja tuulen vauhdilla kannan ratsumiestä". — Lammas kertoi: „Minä kuljen paljaana ja alastonna, että isäntäni voisi vaatettaa itseään minun villoillani". — Sitten tuli koira niiden luokse. Mutta ne katselivat sitä karsain silmin, juuri kuin olisi se aivan hyödytön eläin. Mutta isäntä tuli heti jäljessä, kutsui koiraa, hyväili ja silitteli sitä. Lehmä, hevonen ja lammas nurisivat tästä. Viimein hevonen uskalsi kysyä: „Minkä tähden niin teet? Emmekö me ansaitse

paremmin rakkauttasi kuin tuo hyödytön eläin?" — Mutta isäntä hyväili koiraansa vieläkin hellemmin ja sanoi: „Tämä on urhoollisesti pelastanut ainoan, rakkaan poikani raivoisan tulvan vallasta; mitenkä siis unhottaisin sen!"

12. Kissa ja hiiri.

Pieni kissanpoikanen
Katsoi sillan reikiin:
„Hiiri, kuule, hiironen,
Tule tänne leikkiin!

Kumpi meist' on vikkelin,
Sitä pitäis koittaa;
Emo lupas rinkelin
Sille, joka voittaa."

Hiiri hupsu kovin on
Ahne rinkelille;
Ei nyt jäänyt loukkohon,
Lähti kilpasille.

Juosta vilistettihin.
Ensin kerkes hiiri.
Saiko palkaks rinkelin?
Ei; — vaan paistin Miiri.

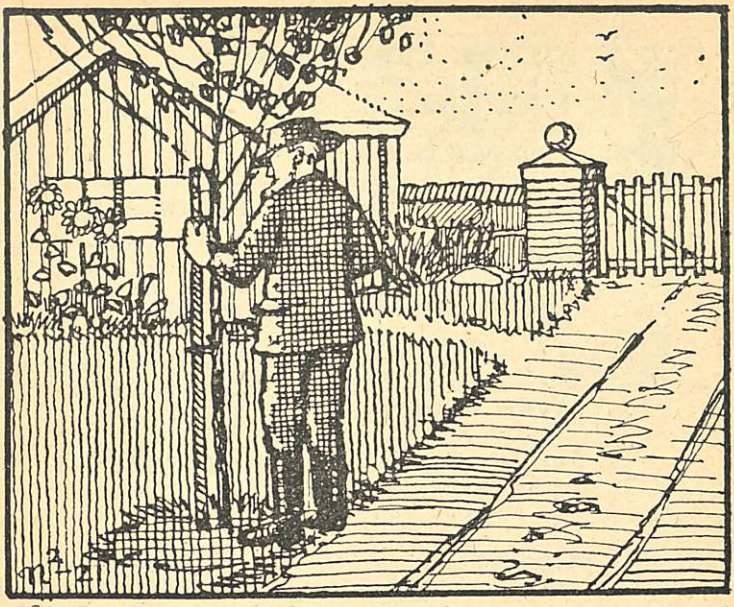

13. Puutarhan hoitaja.

Pienessä huoneessa liki herrastalon veräjää asuu vanha mies. Hän on puutarhan hoitaja. Hän tekee puutarhassa ahkerasti työtä lapiolla ja rautaharavalla. Hän on niin hyvä ja ystävällinen. Iloisena katselee hän kauniisti kukoistavia kasvejansa. Hän nimittää puita oppilaikseen ja kukkia neitosikseen. Hyvinä hän pitää niitä juuri kuin hyvä isä lapsiaan, ja selvästi näkee, että ne menestyvät hänen hoidossaan. Kasvit ovat hänen rikkautensa, ja ne palkitsevat moninkertaisesti hänen vaivansa. Hän ei ymmärrä, miten kevytmieliset ihmiset hennovat kasveja vahingoittaa saamatta siitä mitään hyötyä. Jos hän näkee jonkun vallattoman pojan vahingoittavan puuta, sanoo hän: „Ajatteletko mitä teet? Tämä puu on kaunistuksena ja varjona koko seudulle. Ihmisille ja eläimille on siitä iloa pitkiksi ajoiksi."

14. Puu syksyllä.

Lapsi: *„Puu, puu, sä tuhlari mies!*
Äskęn sun oksasi täynn' oli kultaa.
Koht' olet tyhjä. Kukapa ties,
Jospa sun täytyisi kerjätä multa!"

„Kaikki sä antelet pois!
Marjas on syöty tai maassa nyt makaa.
Isä, jos näin sun näkevä ois,
Kuolleeksi luulisi, poikki sun hakkaa."

Puu: *„Lapsi, mun Luoja kun loi,*
Antoi mun lehtiä, marjoja kantaa, —
Itselleniköö vaan hän ne soi?
Eikö mun pitänyt muillekin antaa?"

„Maassa mun lehteni näin
Mullan ne höysteiseksi kun saattaa,
Uusina puina mun marjani niin
Seisovat, kerran kun myrsky mun kaataa."

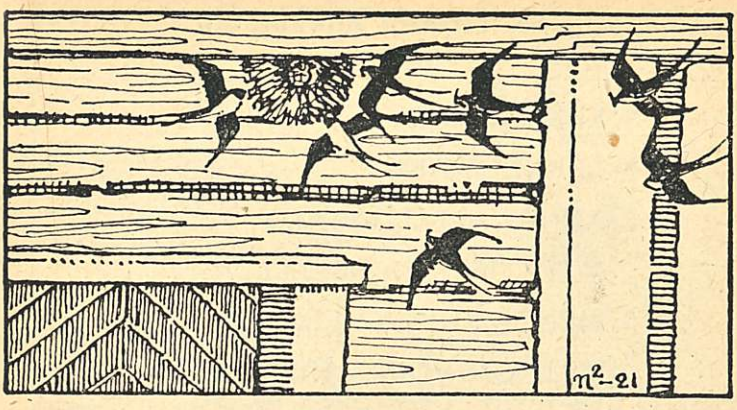

15. Pääskyset ja varpunen.

Kaksi pääskystä oli kerran tehnyt pesänsä tallin oven kohdalle. Kerran havaitsivat ne, että varpunen lensi pesään. Ne koettivat ajaa sitä pois. Mutta varpunen ei lähtenytkään, vaan löi nokallaan heitä, kun he yrittivät mennä sisälle. Nytpä tapahtui kummia. Nämä kaksi pääskystä kutsuivat ison joukon muita pääskysiä avuksensa. Kaikki toivat he suussansa olkia ja savea. Näillä alkoivat he tukkia pesän suuta umpeen, niin että varpunen olisi kyllä kuollut siellä nälkään, jos ei eräs armelias poika olisi sitä sieltä pelastanut. Pääskyset saivat pesänsä takaisin. Mutta siinä ne eivät enää viihtyneet, vaan rakensivat itselleen toisen pesän.

16. Helmin kiikkulaulu.

KIIKKUMAAN,
LIIKKUMAAN!
ANNAS ALKU, VEIKKO!
AUTATHAN SÄ MIELELLÄS
PIENTÄ KULTA-HELMIÄS,
JOLL' ON VOIMA HEIKKO.

HEI NYT VAAN
HEIJAAMAAN!
LENNÄ, KIIKKU, LENNÄ!
EN MÄ PELKÄIS, LATVOIHIN
VAIKKA KIIKKU RAPSAISKIN —
ANNETAAN VAIN MENNÄ!

NÄIN NYT VOIS
LENTÄÄ POIS,
VAIKKA TAIVAHASEN.
TOK' EN SINNE VIELÄ JÄIS,
ISÄÄNI SE ITKETTÄIS —
ALAS LENNÄN TAASEN.

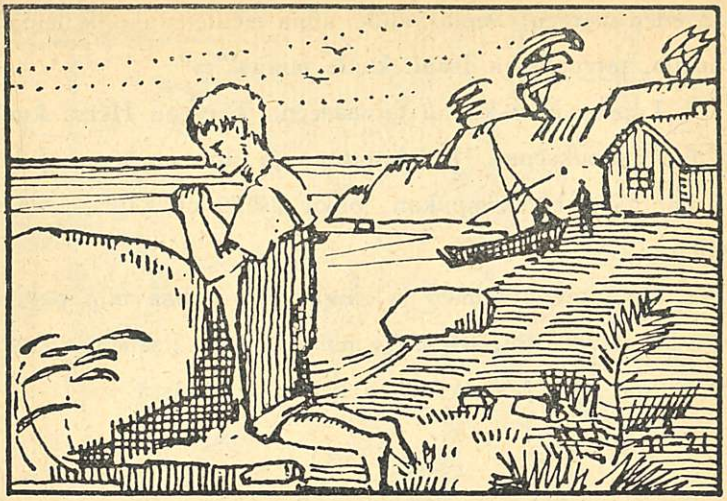

17. Jumala auttaa kaikessa hädässä.

Pieni Juho juoksi rantaan poimimaan näkinkenkiä. Hän oli kovin köyhä. Ja hänen täytyi nytkin kulkea paljain jaloin kivisellä rannalla.

Kyyneleet loistivat hänen silmissään. Hän oli sekä väsynyt että nälkäinen. Mutta hänellä ei ollut mitään syötävää. Hän ajatteli köyhää äitiänsä, joka lapsineen asui pienessä kalastajan mökissä rannalla. Murhe ja köyhyys painoivat heitä kuin raskas taakka.

Mutta Juho oli oppinut tuntemaan, kenen luokse hänen oli hädässään pakeneminen. Hän laskeutui polvilleen ja rukoili: „Hyvä Jumala! Armahda meitä! Isäni huk-

kui eilen mereen. Anna äidille, anna meille raukoille leipää! Jumala, taivaallinen Isäni, kuule minua!"

Lapsen ääni kuului taivaaseen. Taivaan Herra kuuli hänen rukouksensa. Lohdutettuna ja iloisena nousi Juho. Ja heti löysi hän simpukan, jonka sisällä oli kallisarvoinen helmi.

He myivät helmen ja saivat siitä rahaa niin paljon, että he voivat ostaa leipää ja muita tarpeita itselleen. Tästä oppi Juho, että Jumala auttaa kaikessa hädässä.

18. Synnyinmaa.

SUOMI, ARMAS SYNNYINMAAMME
TUHATJÄRVINEN,
SULTA KEHDON, KODON SAAMME,
HAUDAN RAUHAISEN.
KALLIS, KALLIS, MEILLE AINA
KÖYHÄ NIEMEMME!
KANKAHIAS KULTAMAINA
VARSIN LEMMIMME!

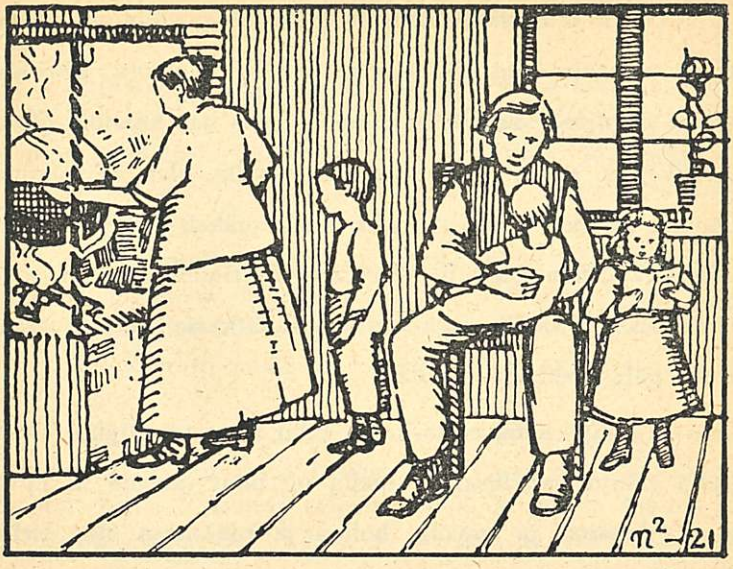

19. Koti.

Minulla on pieni koti, jota rakastan enemmän kuin mitään muuta paikkaa maan päällä. Isäni taloa en saata milloinkaan unhottaa. Siellä olen kotonani, siellä parhaiten viihdyn. Enkö tuntisi tietä ja veräjää? Enkö muistaisi taloa ja tupaa? Kaikki on minulle siellä niin perin tuttua. Näitä portaitahan usein olen astunut. Tämän ovenhan usein olen avannut. Olen katsellut akkunasta pihalle. Olen lämmitellyt takkavalkean loistossa. Olen syönyt pöydän ääressä. Olen maannut vuoteessa. Tunnen jokaisen istuimen, joka kiven ja polun. Siellä en eksyisi, en yön pimeydessäkään.

Usein olin mukana, kun hevosia kaivolla juotettiin. Usein nauroin Mustille, kun se oravaa haukkui. Muistan vielä pihlajan, marjoista punertavana, ja koivun, jossa leppäkerttu tavan takaa lauloi. Kesällä olen mansikoita aholla poiminut. Talvella olen siellä mäkeä laskenut. Silloinpa iloa, kun jää suli järvestä ja pääsimme veneellä soutelemaan. Syksyllä taas lentää kiidätimme kuin lintuset eteen päin kirkkaalla jäällä.

Vähätpä siitä, onko kotini ollut rikas tai köyhä. Olen siellä elänyt onnellisena. Siellä on ollut lämmin ja hyvä olla. Vaatetta ja ruokaa, hoitoa ja rakkautta olen siellä saanut. Siellä olen lapsesta asti kasvanut. Siellä on isäni tehnyt työtä. Siellä on äitini minulle laulanut kauniita laulujaan. Iltaisin levolle mennessämme kuulin äitini rukoilevan. „Hyvä Jumala!" sanoi hän. „Tee lapsestani hyvä ihminen! Sinä, meidän taivaallinen Isämme, anna meidän aina olla uskollisina lapsinasi!" Ja sitten opetti hän minulle tuon kauniin rukouksen: „Jumala, lasten ystävä . . . ."

Niin, tiedäthän sen, että kaikki hyvyys on lahjaa taivaalliselta Isältämme. Ja hänen hyviä ja siunattuja lahjojansa on tuo armas kotikin. Sen vuoksi tahdon Häntä kiittää ja ylistää kaiken elinaikani.

20. Rakas isänmaa.

Kauniina kesäaamuna kapusin kattotikkaita katon räystäälle saakka. Siitä näin kauas ympärilleni. Näin toisia taloja, meidän peltojen takana toisten talojen peltoja. Järven takaa siinsi metsäinen vuori ja peltojen halki luikerteli maantie kuin jättiläisen hopeavyö.

„Kyllä tämä maailma on suuri", sanoin äidilleni, joka pihamaalla kuivaili mustikoita. „Onko kaikki tämä maa, niin kauas kuin silmä näkee, meidän isänmaamme?" kysyin.

Äiti kehoitti minua istumaan nurmikolle viereensä ja kertoi näin:

„Kaikki tämä maa, minkä tässä näet, on Suomenmaata. Ennen isääsi asui tässä talossa hänen isänsä ja isoisänsä. Samoin kaikissa muissa taloissa täällä ja järven takana ja kaikkialla Suomessa. Tämä on heidän, ja siksi tämä on isäimme maa. Me olemme saaneet tämän perinnöksi. Isämme ovat raivanneet pellot, rakentaneet kodit ja tehneet maantiet. Heidän osansa oli raskas. Heidän hikensä on kostuttanut ja siunannut tätä maata. Yhdessä he rakensivat kirkon, johon sunnuntaisin menivät Jumalaa kiittämään ja rukoilemaan. Totinen jumalanpelko täytti aina heidän sydämensä."

„Toisinaan tuli vainolainen maahan ja isämme tarttuivat aseisiin ja tahtoivat ajaa vihollisen pois. Monet kaatuivat taistelukentille, mutta heidän poikansa jatkoivat taistelua pelloilla ja vihollista vastaan. He lepäävät tämän maan mullassa. Uskonto, koti ja isänmaa on kallis perintö heiltä. Meidän osamme on tehdä ahkerasti työtä ja suojella tätä ihanaa maata ja sen kansaa vihollisen hyökkäyksiä vastaan."

Sitten äiti tuli aivan hiljaiseksi ja pyyhki kyyneleitä silmistään. Tiesin, että hän muisti taas Heikki-enoa, joka kaatui Syvärillä.

Menin vielä lähemmäksi äitiä ja sanoin:

„Isäkin oli sodassa. Isä meni niiden toisten miesten kanssa ja sanoi sille ryssälle, että ei saa tulla Suomeen ja ne ajoi sen Suomesta pois. Ja sitten isä voitti, kun ne tappelivat."

„Niin voitti, lapsi kulta. Ja isä pääsi jo kotitöihin. Mutta nuoremmat Suomen miehet ovat rajoilla edelleen ja vartioivat meitäkin", selitti äiti.

„Ja kun minä tulen suureksi, niin minä ja Pekka ja Simo ja Jouko mennään rajalle ja me sanotaan niille miehille jotta menkää jo kotiin, kyllä me nyt ollaan vartiossa. Mutta se Mannerheimi pitää olla siellä, jotta sitte osataan oikein olla rintamalla."

Sitten äiti silitti minun päätäni ja sanoi:

„Jumala siunatkoon ja varjelkoon sinua kaikilla retkilläsi ja suokoon voimia ja taitoa varjella rakasta Suomenmaata!"

21. Kotimaan virsi.

1. Oi kuningasten Kuningas,
Sä maan ja taivaan valtias,
Myös tähän maahan silmäs luo
Ja armos runsaat lahjat suo.

2. On meidän kansa vähäinen,
Ja vähäinen on voima sen,
Vaan mitä mahtavinkaan vois,
Jos et sä, Herra, voimaa sois.

3. On edessäs kuin tomu vain
Maailman mahti voimakkain.
Kun viittaat, korkein alenee
Ja alhaisinkin ylenee.

4. Sä, Herra, usein valitset
Aseikses pienet, alhaiset,
Siks että heissä näkyisi
Vain sinun suuri voimasi.

5. Sä Israelin pienoisen
Teit vartijaksi totuuden,
Ja kylä halpa Juudean
On synnyinpaikka Korkeimman.

6. Oi Herra, katso meihin myös
Tee kansassamme armotyös,
Pois torju korskat pyytehet
Ja nöyriksi tee sydämet.

7. Tää kansa hoida kansanas
Ja sinun palvelijanas,
Sen anna töitäs toimittaa,
Sun kunniaasi julistaa.

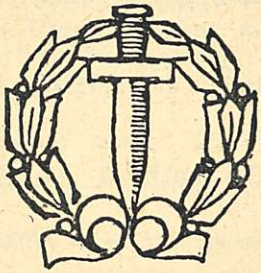

22. Emmin kekſintö.

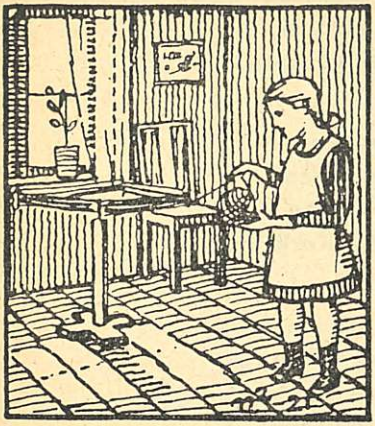

Iſä oli pellolla kyntämäſſä. Äiti oli perunamaata perkaamaſſa. Emmi oli ykſin kotona. Äiti ei ollut ottanut häntä mukaanſa pellolle. Sillä ilma oli kylmä, ja Emmillä oli paha yskä. Hänen kurkkunſakin oli kipeä, kun hän oli kylmettynyt.

Emmille tuli ikäwä kotona ykſin olleſſaan. Oikeinpa tahtoi jo itku tulla ikäwän tähden. Ja kurkun kipukin itkua tahtoi puriſtaa. Mitä hän nyt aikanſa kulukſi tekiſi. Tätä hän itſekſeen ikäwisſään mietti.

Mutta täſſä ikäwisſään katſelleſſaan ympäri huonetta hän huomaſi lankawyyhden. Siinä oli ſukkalankaa. Äiti aikoi ſiitä kutoa ſukkia iſälle. Emmi aſetti wyyhden kerinpuihin. Ja hän rupeſi kerimään lankaa. Kun hän täſſä keri, niin aika kului oikein hupaiſesti. Ei hän huomannutkaan, ennen kuin äiti jo tuli kotiin. Ja äiti oli oikein hywillä mielin, kun Emmi oli tehnyt hänelle ſemmoiſen awun, että oli kerinyt hänen ſukkalankanſa.

Työtä tehden aika parhaiten kuluu.

23. Antti ja Aune.

Antti oli reipas, terve poika. Hänellä oli voimia kuin miehellä. Ja hän osasi jo tehdäkin monenmoisia töitä. Hän osasi veistellä puuhevosia. Ja hän kävi äidin asioilla kauppapuodissakin. Mutta hän piti tällaisia pieniä palveluksia reip-

paalle miehen alulle sopimattomina tehtävinä. Tytöt hänen mielestään voivat niillä paremmin käydä, kun eivät muihin tärkeämpiin toimiin pystyneet.

Aune oli myös terve ja reipas tyttö. Hän osasi jo neulaakin käyttää. Hän osasi ommella nukelleen vaatteita. Ja hän puki nukkensa oikein somaan pukuun. Mutta hän osasi parsia sukkiakin. Omat sukkansa hän parsi. Ja isänkin sukkia hän väliin parsi. Mutta Antin sukkia ei hän tahtonut parsia, kun hän ei pitänyt Antista.

Antti tahtoi olla isän poika. Taikka oikeastaan ei hän tahtonut olla kenenkään poika, vaan täysi mies. Aune tahtoi olla äidin tyttö, sillä äiti oli hänen mielestään paras ihminen, jos hän vaan ei pitänyt Anttia liian hyvänä. Sillä Antti ja Aune olivat keskenään riitaiset, kun he pitivät itseänsä parempina kuin toisiansa. He tahtoivat itse pitää kaiken hyvän eikä antaa toisellensa mitään.

Mutta kun he rupesivat käymään koulussa, niin opettaja kertoi heille Jeesuksesta, lasten parhaasta ystävästä. Opettaja kertoi heille, kuinka Jeesus rakasti lapsia. Ja hän kertoi heille, miten Jeesus tahtoo, että lapsetkin toisiansa rakastaisivat. Ja hän, Jeesus, siunaa kaikkia hyviä lapsia, jotka toisiansa rakastavat. Tästä oppivat Antti ja Aunekin toisiansa rakastamaan. Ja nyt tuli elämä heille oikein hauskaksi ja iloiseksi. Nyt saivat äiti ja isäkin heistä iloa, sillä he rakastivat ja palvelivat mieluisasti vanhempiansa.

24. Kaupunkilaiset maalla.

Lauri, Antti ja Paavo olivat maalaislapsia. Heidän kotinansa oli talo, jossa he elivät. Heillä oli serkkuja, Kerttu, Juho ja Helvi, jotka asuivat kaupungissa. Kaupunkilaisserkut kutsuttiin kerran kesällä maalaisserkkujensa seuraksi. Ja tämä oli heille oikein mieluinen kutsu. Sillä he eivät olleet ennen maalla olleetkaan, vaikka he olivat kuulleet paljon maalaisoloista kerrottavan.

Kerttu, Juho ja Helvi olivat tulleet illalla myöhään Laurin, Annin ja Paavon kotiin. Tuskin he malttoivat aikanansa levolle mennä. Niin he olivat uteliaita katsomaan maalaisoloja. Mutta kun luvattiin aamulla nousta aikaiseen ja heti mennä ulos, niin he tyytyivät.

Ja niin noustiin aamulla aikaiseen. Oltiin juuri lehmiä lypsämässä, kun lapset jo tulivat täysissä vaatteissaan katselemaan. Lehmiä oli monta, ja maitoa tuli monta suurta astiallista. Lehmien ja lypsäjien luota he menivät katselemaan hevosia, jotka vetivät auraa pellolla. Olisi ollut kovin hauskaa taputella ja muuten hyväillä hevosia, mutta ne eivät nyt joutaneet kauan hyväiltävinä seisomaan. Vainiolta kotiin palattuaan he tapasivat suuren, kirjavan kissan. Sitä he silittelivät ja muutenkin hyväilivät. Ja sillä oli kyllä aikaa olla hyväiltävänä.

Sitten syötiin aamiainen. Ja tämän jälkeen lähdettiin taas ulos. Poimittiin nurmikolta kukkia suuret vihkot. Kerttu

ja Helvi niitä seppeleiksi päähänsä asettivat. Pajan takana mäellä olivat mansikat kypsyneet. Niitä sai kukin poimia omaan suuhunsa. Tämä oli kaupunkilaislapsille hauskaa. Sillä he olivat kaupungissa mansikoita vain tuokkosissa nähneet.

Sitten mentiin rantaan uimaan. Tytöt jäivät matalaan hiekkarantaan. Mutta pojat menivät tuonnemmaksi jyrkkään kivirantaan. Uimisen jälkeen tuntui olo virkeältä ja raittiilta.

Kyllä siellä maalla tuntui kaupunkilaislapselle olo hauskalta. Oikein oli heistä ikävää, kun täytyi lähteä taas takaisin kaupunkiin. Mutta kun heidän kotinsa oli siellä, niin oli heidän sinne mentävä. Ja siellähän oli heidän äitinsä ja isänsä.

Lapsilla on aina hyvä ja hauska olla siellä, missä heidän äitinsä ja isänsä ovat.

25. Vanhat ja nuoret.

Eero ja Irja olivat lapsia. Eero oli jo koulussa, mutta Irja oli vielä kotona. Irja katseli vain kuvia kuvakirjoista ja piirteli lyijykynällä kuvia papereihin, mitä käsiinsä sai. Se oli hänestä hauskaa, ja siinä hänen aikansa kului. Eerolla oli koululäksyt luettavina. Ja tähän kului hänen aikansa enimmäkseen kotona ollessaan.

Eeron ja Irjan äiti ja isä tekivät töitänsä. Isä oli puuseppä. Hän veisteli, sahasi ja höyläsi työhuoneessaan. Niin hän teki pöytiä, tuoleja ja vuoteita ja mitä ihmiset milloinkin pyysivät hänen tekemään. Äiti puuhaili enimmäkseen keittiössä. Näin kului heidän aikansa.

Aivan naapurissa asuivat Irjan ja Eeron isoisä ja isoäiti. He olivat jo vanhoja. Eivätkä he enää jaksaneet työtä tehdä. Tämän tähden he olivat iloisia, kun Irja ja Eero kävivät heitä katsomassa. Ja he kävivätkin heitä katsomassa joka päivä, monena päivänä useammankin kerran. He juttelivat Erolle ja Irjalle hauskoja asioita oman elämänsä ajoilta.

Irja ja Eero näkivät, että isoisä ja isoäiti elivät vanhuutensa aikoja. He olivat tehneet tehtävänsä elämässään. Tuntui niin kun ei heillä enää olisi ollut tehtävää. Tuntui semmoiselta, kuin he olisivat odottaneet lähtevänsä jonnekin. He odottivat, koska Taivaallinen Isä heidät luokseen kutsuisi. Ja mielellään he tahtoivat kutsuttuina lähteäkin. Tästä lähdöstään he usein puhuivatkin.

Mutta Eero ja Irja olivat vasta elämäänsä alkamassa. Jumala yksin tiesi, kuinka pitkäksi heidän elämänsä tuli. Isoisä ja isoäiti vaan usein puhuivat, että heidän oli hyvin varustauduttava tälle elämänsä matkalle. Heidän oli opittava hyviä asioita, että heistä tulisi hyviä ihmisiä. Ja hekin saivat sitten tehtävänsä, niinkuin heidän isällään ja äidillään nyt oli. Ja hyvä oli, että he nämä tehtävänsä hyvin toimittivat. Jumala heitä siunaisi, jos he Häneltä siunausta pyytäisivät. Sitten hekin tulisivat vanhoiksi, niin kun isoisä ja isoäiti nyt olivat. Ja niin hekin voisivat odottaa, koska Jumala heidätkin luokseen kutsuisi.

Ulkoluku.

1. Herran rukous.

Isä meidän, joka olet taivaassa. Pyhitetty olkoon Sinun nimesi! Tulkoon Sinun valtakuntasi! Tapahtukoon Sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa! Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme! Ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin annamme anteeksi meidän velallisillemme! Äläkä saata meitä kiusaukseen! Vaan päästä meidät pahasta! Sillä Sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Amen.

2. Uskontunnustus.

Minä uskon Jumalaan, Isään kaikkivaltiaaseen, taivaan ja maan Luojaan.

Ja Jeesukseen Kristukseen, Hänen ainoaan Poikaansa, meidän Herraamme; joka sikisi Pyhästä Hengestä; syntyi neitsyt Mariasta; kärsi Pontius Pilatuksen aikana, ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin; astui alas tuonelaan; kolmantena päivänä nousi kuolleista; astui ylös taivaaseen; istuu Jumalan, Isän kaikkivaltiaan oikealla puolella; sieltä on tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.

Ja Pyhään Henkeen; pyhän, yhteisen seurakunnan, pyhäin yhteyden, syntein anteeksi saamisen, ruumiin ylösnousemisen ja iankaikkisen elämän. Amen.

3. Jumalan kymmenen käskyä.

1. Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Älköön sinulla olko muita Jumalia!

2. Älä turhaan lausu Herran, sinun Jumalasi nimeä; sillä ei Herra jätä rankaisematta sitä, joka turhaan lausuu hänen nimensä!

3. Muista pyhittää lepopäivä!

4. Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä!

5. Älä tapa!

6. Älä tee huorin!

7. Älä varasta!

8. Älä sano väärää todistusta lähimmäisestäsi!

9. Älä himoitse lähimmäisesi huonetta!

10. Älä himoitse lähimmäisesi aviopuolisoa, palkollisia, karjaa äläkä mitään hänen omaansa!

Kaikkien näitten käskyjen pääsisällys on tämä:

Minä, Herra sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala, joka kostan isäin pahat teot lapsille kolmanteen ja neljänteen polveen, niille, jotka minua vihaavat; mutta teen laupeuden tuhansille, jotka minua rakastavat ja pitävät minun käskyni.

4. Kasteen sakramentti.

Menkää ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksi, kastaen heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen! — Joka uskoo ja kastetaan, hän tulee autuaaksi, mutta joka ei usko, hän joutuu kadotukseen.

Laupeutensa tähden hän meidät autuaiksi teki uuden syntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta, jonka hän on runsaasti vuodattanut päällemme Jeesuksen Kristuksen, meidän Vapahtajamme kautta, että me tulisimme hänen armonsa kautta vanhurskaiksi ja iankaikkisen elämän perillisiksi toivon mukaan. Tämä on totinen sana.

Me olemme Kristuksen kanssa haudatut kasteen kautta kuolemaan, että niin kuin Kristus on herätetty kuolleista Isän kunnian kautta, niin tulee meidänkin uudessa elämässä vaeltaa.

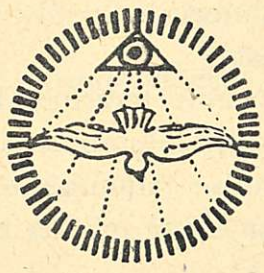

5. Herran ehtoollinen.

Meidän Herramme Jeesus Kristus otti leivän sinä yönä, jona hän petettiin, kiitti, mursi sen, antoi opetuslapsillensa ja sanoi: Ottakaa ja syökää; tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan! Se tehkää minun muistokseni!

Niin Hän otti myös maljan, kiitti, antoi sen heille ja sanoi: Ottakaa ja juokaa tästä kaikki! Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan syntein anteeksiantamiseksi. Niin usein kuin te siitä juotte, tehkää se minun muistokseni!

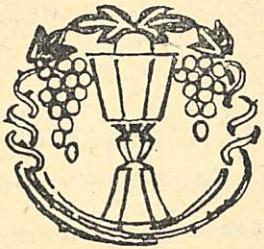

6. Rukouksia.

Aamurukous.

Minä kiitän Sinua, Jumala, rakas taivaallinen Isäni, Jeesuksen Kristuksen, Sinun rakkaan Poikasi kautta, kun olet minun tänä yönä kaikesta vahingosta ja vaarasta armollisesti varjellut. Ja rukoilen Sinua: anna minulle anteeksi kaikki syntini, ja varjele minua armollisesti tänä päivänä synneistä ja kaikesta pahasta, niin että minun elämäni ja kaikki minun työni Sinulle kelpaisivat. Minä annan itseni, ruumiini ja sieluni ja kaikki, mitä minulla on, Sinun haltuusi ja huomaasi. Sinun pyhät enkelisi olkoot minun kanssani, Sinun Pyhä Henkesi valaiskoon ja hallitkoon minua, ettei paha vihollinen minusta mitään voittaisi! Amen.

Sun puolees, Herra, korotan
Hartahan kiitokseni,
Kun annoit päivän ihanan
Taas koittaa ilokseni.

Niin aamuruskon koittaissa,
Kuin päivän laskiessa
Vahvassa olen turvassa,
Suojassa laupiaassa.

Suo, että pysyn omanas
Sun rakkautes tähden,
Ja osallisna armostas,
Kun vihdoin täältä lähden!

Aamulla:

Siunaa Jeesus päiväni,
työni sekä leikkini,
että valossasi oisin,
synnit, vaarat välttää voisin.
Auta tuomaan minua
muille päivänpaistetta!

Ehtoorukous.

Minä kiitän Sinua, Jumala, rakas taivaallinen Isäni, Jeesuksen Kristuksen, Sinun rakkaan Poikasi kautta, kun olet minun tänä päivänä kaikesta vahingosta ja vaarasta armollisesti varjellut. Ja rukoilen Sinua: anna minulle anteeksi kaikki syntini, ja varjele minua armollisesti tänä yönä synneistä ja kaikesta pahasta, niin että minun elämäni ja kaikki minun työni Sinulle kelpaisivat. Minä annan itseni, ruumiini ja sieluni ja kaikki, mitä minulla on, Sinun haltuusi

ja huomaasi. Sinun pyhät enkelisi olkoot minun kanssani, Sinun Pyhä Henkesi valaiskoon ja hallitkoon minua, ettei paha vihollinen minusta mitään voittaisi! Amen.

Vartioitse meitä, Herra, rakas taivaallinen Isä! Ja varjele meitä siltä kavalalta kiusaajalta, joka aina käy ympäri etsien, kenen hän saisi niellä! Anna meille armoa, että me vakavalla uskolla miehuullisesti häntä vastustamme ja tänä yönä Sinun pyhässä varjeluksessasi murheettomina lepäämme! Sinun rakkaan Poikasi, Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Levolle lasken, Luojani,
Armias, ole suojani;
Jos sijaltain en nousisi,
Taivaaseen ota luoksesi!

Illalla:

Kiitos päivästä tästä!
Kiitos kaikesta elämästä!
Kiitos, kunnian Jumala,
kun oot yölläkin suojana!

Lasten rukous.

Herra Jumala, taivaallinen Isä! Me rukoilemme Sinua: Rakkaan Poikasi Jeesuksen Kristuksen tähden anna meille pyhä armosi, että me oikeassa uskossa hyvissä tavoissa ja opissa päivä päivältä kasvaisimme ja lisääntyisimme! Varjele ja suojele meitä, vanhempiamme ja esivaltaamme tänä päivänä synnistä, vahingosta ja kaikesta pahasta! Amen.

Suo, Herra, hetket nuoruuteni
Sun mieltäs myöten käyttäisin
Ja aina täällä eläissäni
Sun tahtoasi täyttäisin!
Sä ota minut huomahas,
Suo, olen aina omanas!

Sä hyvyydelläs avaralla
Toit minut tänne maailmaan.
Siis anna, että armos alla
Vakaana aina vaellan!
Sun haltuus, rakas isäni,
Mä jätän kaikki huoleni!

Suo armon ajan oikein käytän
Ja pyhää mieltäs noudatan!
Suo tehtäväni kaikki täytän
Ja liittos pidän ainian,
Niin armohosi turvaten
Iäisen perin autuuden!

Rukous ruoalle käydessä.

Herra Jumala, taivaallinen Isä! Siunaa meitä ja näitä lahjojasi, jotka Sinä meille ruumiin ravinnoksi armollisesti antanut olet! Ja anna pyhä armosi, että me kohtuullisesti ja Sinun mieltäsi rikkomatta näitä nautimme! Sinun Poikasi, Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta. Amen.

Siunaa, Herra, ruokamme,
ole itse vierahamme!

Rukous ruoan jälkeen.

Kiittäkäämme Herraa, sillä Hän on hyvä, Ja Hänen laupeutensa pysyy iankaikkisesti: joka eläimille antaa heidän ruokansa ja kaarneen pojillekin, jotka Häntä avuksensa huutavat. Kunnia olkoon Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle, niin kuin alusta on ollut, nyt ja aina, iankaikkisesta iankaikkiseen! Amen.

Iankaikkisesta armostasi, jokapäiväisestä leivästä,
kiitos Sinulle, rakas taivaallinen Isä!

Herran siunaus.

Herra siunatkoon meitä ja varjelkoon meitä! Herra valistakoon kasvonsa meidän päällemme ja olkoon meille armollinen! Herra kääntäköön kasvonsa meidän puoleemme ja antakoon meille iankaikkisen rauhan! Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Amen.

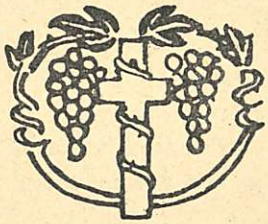

7. Synnintunnustus.

Ei löydy yhtään ihmistä,
Jok' olis puhdas synnistä.
Mutt' armos, Herra, suuri, on,
Sun laupeutes rajaton!

Mä syntini taas tunnustan,
Mun tiedät niitä katuvan.
Ah, kuule huokaukseni:
Anteeksi anna syntini! —

Oi, Sinä kaikkein armollisin, ristiinnaulittu Herra Jeesus Kristus! Armahda minua vaivaista syntistä ja katsahda minun puoleeni laupeutesi silmillä, niin kuin katsoit Pietarin puoleen salissa, kun hän Sinut kieltänyt oli, ja niin kuin katsoit syntisen vaimon puoleen pöydän luona fariseuksen huoneessa ja ryövärin puoleen ristinpuussa. Ja auta minua kaikkein pyhimmän armosi tähden, että minä Pietarin kanssa itkisin syntejäni, syntisen vaimon kanssa Sinua sydämestäni rakastaisin ja ryövärin kanssa katselisin Sinun pyhiä kasvojasi taivaassa iankaikkisesti! Amen.

Ah, Herrani, Sydäntäni
Kovasti synti vaivaa,
En löydä vaan Mä päällä maan
Yhtään, ken auttaa taitaa.

Siis kiirehdin Nyt minäkin,
Oi Jeesus, suojahasi.
Mä murheessa Ja tuskassa
Saan turvan haavoissasi.

Sä kaikkein autuus, Kolminaisuus,
Oi kuule rukouksein,
Ja armostas Myös täytä sä
Mun nöyrä anomuksein!

Yhteenlaskutaulu.

2 ja 1 on 3 3 + 1 = 4	4 ja 1 on 5 5 + 1 = 6	6 ja 1 on 7 7 + 1 = 8	8 ja 1 on 9 9 + 1 = 10
0 ja 2 on 2 1 + 2 = 3 2 + 2 = 4 3 + 2 = 5 4 + 2 = 6 5 + 2 = 7 6 + 2 = 8 7 + 2 = 9 8 + 2 = 10 9 + 2 = 11	0 ja 3 on 3 1 + 3 = 4 2 + 3 = 5 3 + 3 = 6 4 + 3 = 7 5 + 3 = 8 6 + 3 = 9 7 + 3 = 10 8 + 3 = 11 9 + 3 = 12	0 ja 4 on 4 1 + 4 = 5 2 + 4 = 6 3 + 4 = 7 4 + 4 = 8 5 + 4 = 9 6 + 4 = 10 7 + 4 = 11 8 + 4 = 12 9 + 4 = 13	0 ja 5 on 5 1 + 5 = 6 2 + 5 = 7 3 + 5 = 8 4 + 5 = 9 5 + 5 = 10 6 + 5 = 11 7 + 5 = 12 8 + 5 = 13 9 + 5 = 14
0 ja 6 on 6 1 + 6 = 7 2 + 6 = 8 3 + 6 = 9 4 + 6 = 10 5 + 6 = 11 6 + 6 = 12 7 + 6 = 13 8 + 6 = 14 9 + 6 = 15	0 ja 7 on 7 1 + 7 = 8 2 + 7 = 9 3 + 7 = 10 4 + 7 = 11 5 + 7 = 12 6 + 7 = 13 7 + 7 = 14 8 + 7 = 15 9 + 7 = 16	0 ja 8 on 8 1 + 8 = 9 2 + 8 = 10 3 + 8 = 11 4 + 8 = 12 5 + 8 = 13 6 + 8 = 14 7 + 8 = 15 8 + 8 = 16 9 + 8 = 17	0 ja 9 on 9 1 + 9 = 10 2 + 9 = 11 3 + 9 = 12 4 + 9 = 14 5 + 9 = 14 6 + 9 = 15 7 + 9 = 16 8 + 9 = 17 9 + 9 = 18

— — — — —

Tämän taulun avulla voit harjoitella vähennyslaskuakin. Kun kunkin ruudun oikeanpuolisesta luvusta vähentää keskimäisen, niin vasemmanpuolinen ilmaisee jäännöksen. Esim. 13 — 8 = 5.

Suora risti on ynnämerkki +
Vaakasuora viiva vähennys- eli poismerkki —

Kertotaulu.

2 kertaa	3 kertaa	4 kertaa	5 kertaa
2 × 1 = 2	3 × 1 = 3	4 × 1 = 4	5 × 1 = 5
2 × 2 = 4	3 × 2 = 6	4 × 2 = 8	5 × 2 = 10
2 × 3 = 6	3 × 3 = 9	4 × 3 = 12	5 × 3 = 15
2 × 4 = 8	3 × 4 = 12	4 × 4 = 16	5 × 4 = 20
2 × 5 = 10	3 × 5 = 15	4 × 5 = 20	5 × 5 = 25
2 × 6 = 12	3 × 6 = 18	4 × 6 = 24	5 × 6 = 30
2 × 7 = 14	3 × 7 = 21	4 × 7 = 28	5 × 7 = 35
2 × 8 = 16	3 × 8 = 24	4 × 8 = 32	5 × 8 = 40
2 × 9 = 18	3 × 9 = 27	4 × 9 = 36	5 × 9 = 45
2 ×10= 20	3 ×10= 30	4 ×10= 40	5 ×10= 50

6 kertaa	7 kertaa	8 kertaa	9 kertaa
6 × 1 = 6	7 × 1 = 7	8 × 1 = 8	9 × 1 = 9
6 × 2 = 12	7 × 2 = 14	8 × 2 = 16	9 × 2 = 18
6 × 3 = 18	7 × 3 = 21	8 × 3 = 24	9 × 3 = 27
6 × 4 = 24	7 × 4 = 28	8 × 4 = 32	9 × 4 = 36
6 × 5 = 30	7 × 5 = 35	8 × 5 = 40	9 × 5 = 45
6 × 6 = 36	7 × 6 = 42	8 × 6 = 48	9 × 6 = 54
6 × 7 = 42	7 × 7 = 49	8 × 7 = 56	9 × 7 = 63
6 × 8 = 48	7 × 8 = 56	8 × 8 = 64	9 × 8 = 72
6 × 9 = 54	7 × 9 = 63	8 × 9 = 72	9 × 9 = 81
6 ×10= 60	7 ×10= 70	8 ×10= 80	9 ×10= 90

Ken kertotaulun hyvin oppii,
aina hän sen muistaa.

Laskut varsin vaikeatkin
mainiosti luistaa.

Vinoristi on kertomerkki ×

Sapiset. 1
Niemi

MB6913